

Antal Mennesker kan leve i Samfundet, og at det ikke bliver et mindre Antal Mennesker, som bliver i Stand dertil.

Nu har man ganske vist ogsaa erkendt, at det ikke ganske kunde gaa att at lade dem fri Konkurrence raade aldeles uindskrænket i det omtalte Forhold. Man har her i Rigsdagen vedtaget en Lov for flere Aars siden, som foretog Indskrænkninger paa det Omraade, her er Tale om. Jeg sigter til Fabrikloven af 1873, der foretog netop Indskrænkninger i Arbejdstiden for Kvinders, Børns og unge Menneskers Bedkommende. Jeg erkender ikke, at den Indskrænkning, som der er foretaget, er tilstrækkelig hverten med Hensyn til Tidsumraadet, som den omfatter, eller med Hensyn til de Personer, den omfatter. Jeg noterer dog, at man her har været inde paa det Omraade. Vil det ikke være rigtigt at gaa videre? Ser man, hvorledes Arbejderne ere stillede, er der ikke væsentlig Forskel paa de voksne og unge Menneskers og Børns Arbejde. Det er erkendt, at de økonomisk svage i dette Samfund maa ligge under for de økonomisk stærke. Det er erkendt, at i mange Forhold ere Arbejderne ikke væsentlig bedre stillede end Slaverne i gamle Dage, maaste endogsaa paa sine Steder værre. Men naar det er Tilfældet, maa man erindre, at der her er Tale om Folk, som ikke ved egen Kraft ere i Stand til at forbedre deres Forhold, men ligesom unge Mennesker og Børn maa søge Lovgivningens Assistance for at faa deres Forhold forbedrede. Naar Børn tidligere arbejdede i Fabrikker udover den Tid, som Loven af 1873 nu foreskriver, var det ikke saaledes, at det var Børnene, som kom og sagde til Forældrene: Nu ville vi arbejde i Fabrikkerne, men det var Forældrene, som af økonomisk Hensyn vare nødte til at lade Børnene bøj sig for Fordringen om en længere Arbejdstid, og i Virkeligheden skete dette, fordi Forældrene maatte bøj sig for de stærkes Ret paa dette Omraade. Der er sagt om denne Lov, som tilsyneladende lutt indskrænkede Arbejdstiden for Børn og unge Mennesker, at den i Virkeligheden har paalagt de voksne en Indskrænkning i deres Dispositionsret over disse unge Mennesker, og jeg tror, at man som Konsekvens deraf ogsaa maa gaa videre med Hensyn til de voksnes Arbejde, idet de her ere lige saa svage og uheldig stillede som Børnene.

Jeg skal nu komme ind paa enkelte Indvendinger, som jeg har lagt Mærke til Tid efter anden ere rejste imod at ordne dette Forhold ved Lovgivningsmagten. Man har sagt, at det skulde være et Indgreb i

den personlige Frihed, naar man ikke vilde lade Folk arbejde, saa længe de have Lust. Jeg siger, at det er en mærkkelig personlig Frihed, naar det i Forvejen er anerkendt, at det er de stærkes Ret, som gør sig gældende, at de økonomisk svage bøj sig for nogle, der ere stærkere end de, og jeg skal hertil føje, at man næppe skal frygte saa stærkt for at gøre Indgreb i den personlige Frihed, naar det er de Folk som det drejer sig om, Arbejderne, der ønske det. Jeg har ikke fra nogen Arbejder hørt den Bemærkning om den otte Timers Arbejdstid, at det skulde være et Indgreb i den personlige Frihed; tværtimod har jeg fra alle Arbejdere, som have faaet Lejlighed til at udtale sig derom, hørt, at de ønskede en saadan Indskrænkning. De Indvendinger, jeg har hørt, ere komne fra anden Side. Jeg tror, at naar man skal varetage Folks økonomisk Frihed, skal man spørge dem, som der er Tale om, og naar de mene, at deres personlige Frihed indskrænkes, som det gaar nu, og at den vilde beskyttes ved en saadan Lov, som nu ønskes, tror jeg, man skal tage Hensyn dertil, og hvad der siges fra anden Side mener jeg ikke er ganske holdbart.

Der er ogsaa blevet rejst andre Indvendinger. Det er jo saaledes, at dette Lovforslag, som det her foreligger, ikke er ukendt i Verden. Der gives Lande, hvor man paa forfælske Omraader har indført den lovbefalede Arbejdstid, som der her foreligger Forslag om at indføre. Men saa har man gjort gældende, at hvor der er blevet indført noget saadant, der ere Arbejdsgiverne og Arbejderne blevne enige om at omgaa Loven, fordi disse sidste hellere vilde arbejde en længere Tid. Nu er ganske det samme blevet gjort gældende med Hensyn til den engelske Fabriklovgivning, da denne i sin Tid med store Døpfrelser fra Arbejdernes Side blev gennemført, idet Arbejdere og Arbejdsgivere ogsaa der skulde være blevne enige om at sætte denne Lovgivning ud af Spillet og omgaa disse Lovparagraffer, men Undertøggelserne have vist, at hvad der fandt Sted, var ikke en Overenskomst mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, men det var det samme, som ellers finder Sted i det nærværende Samfund, nemlig Arbejderne maatte bøj sig for Fabrikkerne og ikke turde sige nej til, hvad Fabrikkerne forlangte. Det var saaledes i Grunden lutt Fabrikkerne, som vare med til at omgaa Loven, og ikke Arbejderne, og saaledes tror jeg, heller ikke, man vil kunne sige, at Arbejderne, naar Arbejdstiden bliver forkortet, skulde være enige med Arbejdsgiveren om noget saadant, det tror jeg ikke er rigtigt.